

(1385) “रस आस्वादनस्नेहनयोः”

(X-चुरादि:-1931. सक. सेट्. उभ.) अदन्तः ।

‘शब्दे शपि रसेत्, स्नेहास्वादयो रसयेद्रसेः ।’ (श्लो. 193) इति देवः ।
 रसकः-सिका, रिरसयिषकः-षिका; रसयिता-त्री, रिरसयिषिता-त्री;
 रसयन्-न्ती, रिरसयिषन्-न्ती; रसयिष्यन्-न्ती-ती, रिरसयिषिष्यन्-
 न्ती-ती; रसयमानः, रिरसयिषमाणः, रसयिष्यमाणः, रिरसयिषिष्यमाणः,
 सुरः-सुरसौ-सुरसः; रिरसयिद्-यिषौ-यिषः; रसितम्-तः, रिरसयिषि-
 तम्-तः-तवान्; ¹रसः, विरसः, सुरसः, सुरसी, रिरसयिषुः; रसयि-
 तव्यम्, रिरसयिषितव्यम्; रसनीयम्, रिरसयिषणीयम्; रस्यम्,
 रिरसयिष्यम्, ईषद्रसः-द्वरसः-सुरसः; रस्यमानः, रिरसयिष्यमाणः, रसः,
 रिरसयिषः, रसयितुम्, रिरसयिषितुम्; रसना, रिरसयिषा, रसनम्,
 रिरसयिषणम्, रसयित्वा, रिरसयिषित्वा; ²प्ररसय्य, प्ररिरसयिष्य, रसम् २,
 रसयित्वा २, रिरसयिषम् २, रिरसयिषित्वा २; इति विशेषः ।

(1386) “रह त्यागे” (I-भ्वादि:-731. सक. सेट्. पर.)

‘रहयेत् रहति त्यागे, गतौ रंहेस्तु रंहति ।’ (श्लो. 195) इति देवः ।
 राहकः-हिका, राहकः-हिका, रिरहिषकः-षिका, रारहकः-हिका; रहिता-त्री.
 रहयिता-त्री, रिरहिषिता-त्री, रारहिता-त्री; इत्यादीनि सर्वाण्यपि
 रूपाणि भौवादिकचहतिवत् (514) बोध्यानि, ³रहः विरहः ⁴विराही,
⁵रहस्यम्, अनुरहसम्-अवरहसम्, तसरहसम्, ⁶राहुः, इमानि रूपाणि

1. रस्यन्ते आस्वाद्यन्तेऽनेन इति ‘एरच्’ (3-3-56) इति अचि रूपम् । घञ् वा इति कैचित् ।
 2. ‘ह्यपि लघुपूर्वात्’ (6-4-16) इति णेरयादेशः ।
 3. पचाद्यचि रूपमेवम् ।
 4. ‘सुप्यजातौ —’ (3 2-78) इति णिनिप्रत्यये रूपमेवम् । विरही इति तु विरहोऽ-स्यास्तीति मतवर्तीय इतिप्रत्यये रूपम् ।
 5. औणादिके (9-49) अणुप्रत्यये रहः इति भवति । रहसि भवम्=रहस्यम् इत्यत्र दिगादित्वात् (4-3-54) यत्प्रत्यये रूपमेवम् ।
 6. ‘दृसनजनिचरिचटिरहिभ्यो जुण्’ [1-88] इति जुण्प्रत्यये रूपमेवम् ।
- A. ‘देवौघे हृतदुःखने रसयति व्याकर्षदेन क्षितौ ॥’ धा. का. 3. 62.